

prepisano s. 1. 1. 1.

ZAPISI

ANT. PEGAN

Ant. Pegan

I.

VIPAVA

82

Ant. Pegan
dr. Kupare

Vipava
12. 1. 1.

Narodno blago
registrirano
I. vezek

1868.

Ant. Pegan dr. Kupare

pesmi, pravice, vraga.

+ 1. Stričič ujčič.

(K goviške obolice).

Stričič ujčič ovčice pasel
Na ti zeleni muravi.*

Kako sem stričič, kako sem ujčič

(Ker nimam ko 'no samo sestro;

Le tista dan's k poroki gre, (2)

Le tista je le moj^a mati, (2)

Le Ker me je bila le zavrgla

Pod to korenino muravo.

Vsi vetrovi so me zibali

Vsi vetrovi mozavi,

Tama Marija me je sprevila,

Tama Marija šmiljena.

Marija detice poslala:

Prijateljem daber večer dej

Tvoji ~~mat~~ materi naj kasnej

* murava je trsko (poleme) travo, katero ovce
najraje jédo.

Prijatelji so dete vprašali:

Ktera je le tvoja mati?

Detice odgovorilo:

Najja mati je tajista, (2)

K' je v zelenem ^{*}kranceljnu.

Ona je odgovorila:

Če sem jaz le tvoja mati

Naj pride tolikanj hudičev,

Koli' kor listja je in trave,

Da me semljò ko malin moko,

Ko malin moko prah pepel.

Da me semljò ko malin moko,

Ko malin moko prah pepel.

Le ona dobro grekla si,

Prišlo jih je ko listja trave,

Semljeli s'jo ko malin moko

Ko malin moko prah pepel.

zelen krancelj je znanimje stvarnoživost

Detice je van megnilo

Ju slo je po 'ni ozki stezi.

Lama Marija mu je naproti prišla

Lama Marija usmiljena. s 2

Je je primila z belo roko

Ja je peljala v sveto nebo,

~~K' nam ga Jesus vsem~~

v sveto nebo in sveti raj,

(K' nam ga Jesus vsem, da j, 2)

II. (K' slovesu. (ni cela).

Č. Taj pa pojdem

Ju porajžam

Tje na gorne

Stajarsko.

Nabedan drugo

ve pojde z mano,

Koj te drobne

Tičice.

I kjunem bodo

Post kazale.

I per~~o~~ perjem senca

Delale.

Le en' pundele bo nariva

Boš nar' dila

Iz ruderih gardo

Gartrovža.

+ III. Vdovec

(Z Tolminskesa).

Bujte lan' sem se oženil

Ravno lepo sem uzel,

Kraka mi ne morejo

Letos mi je pa umrla

Sam Bog večni jo je uzel.

Druz'ga ~~ni~~ ni na svet' pustila,

Kakor mlado detice;

Kraka mi ne more jesti

In dojit' ga nima kdo. —

Molči, molči, moje dete,

Ka' se belidan maršči,

Pojdeva na žegnan britof,

Tvoje mater klicati. —

Ljuba žena, gor ustani

In padoji tvoje dete! —

Gaz ne morem gor vstati

Ker me zemlja dol tišči.

Ljubi ženin pojdi domar

Tam kej dete sladko spi.

Božja mat' ga bo dožila,

Sam Bog večni ga redil.

Bog daj tebi lahko noč

^{Meni} Tobi pa nebeško luč.

IV. Planinca

(Z goriške doline)

Le to mesto je planinca

Je planinca zelena;

(Za planinco je pa boškie

Je ~~je~~ ta boškie zeleni;

6
Ka' boš kričim je pa skalca
Le ta skalca zelena.

Gor na skalci je kapelca
Je kapelca žegnana.

V kapelci so trije altarji
Trije altarji žegnani.

Va tem sredjim je Marija
Je Marija kronana.

Katko v kapelco priletela
Ena ptičica drnkana
Tno lepo je zapela

Od sladkega imena Jeana.

Marija tičica zaprašala

Le to tičico drnkano:

At' s' to pesem sama skladala

At' s' jo peti slisala?

Tičica Mariji odgovorila

Le Le ta tičica drnkana:

Jaz je nisem sama skladala

Jaz sem jo le peti slisala;

7
An' angelci so jo v nebesih pojeli
Kat' so Marijo kronali.

V. Kako je Lemberlja nehoti
navadila kovača Kovati.

(Na Tolminskem)

Da onega časa, ko se kovači niso
gnali kovati, prišla je Lemberlja,
(Lybilla) ona močena in vse
gavedna ženska, v kovačijo.
Gledala je radovedno, kako se
režnj kovač tam gostonj trudi, da
bi bi dve železi zvaril. Presvetna
ženska se mu prične smejati,
zanicevaje ga rekoč: To, to je
pravi moj, ki ne more še dveh
želez tako stoliti, da bi se spre-
jeli. (Ko to kovač zasliši, jo
poprosi, naj bi mu pokazala, kako
se to stori. Ona ^{ne} reče ona in
seda odide smeje od njega.

8
Zdaj kovač misli in misli,
kako bi ji to skrivnost izvalil,
nazadnje si jo vendar izmisli.
Če vse zgodaj odpravi se proti
njeni hišici in kaj jo je od dalje
zagledal, začne: (Kaj si mislila
mislija kaj, ko mi nisi hotela
povedati, kar sem te prosil; kakor
da ne bom mogel sam najti,
kako se železo k železi prikaže,
da se droji. Zdaj pa le sama
zase obdrži, če poveš ali ne,
zdaj že vem sam.

Tu je ženo jezilo, da je kovač
njeno skrivnost zvedel. Kato
upije srdito: Če pač velika gnajda
velika gnajdba to za moza,
če znaš, da se mora djati
malo soldana med dva kosa

9
železa, in da se mora se le potlej
tolu, da se sprimeta. (Gaz se
le čudim, kako si toliko časa
potreboval, da si jo iztuhotil
iztuhotal.

(Kovač je bil zdaj vesel, da je
tako Simbiljo na leđ spravil,
kajti sam ni bil nič iznašel,
ampak poslužil se je zvižak le,
da bi to od nje zvedel, kar mu
je prikrivala. Bogo dide domu,
poštnoi in ker mu gre srečno
od rok, poro to novico še dru-
gim kovačem. In od onega časa
kujejo kovaši na svet železo.

W. D. 1848. babe pec
(Kata Tomina, žena v Kanalski dolini)
Vad Kambreskem blizu Ročinja
je v skali prostorna dublina,
ktera je pec zelo pad obna.

Hrasten peci je kot nalošč
potira. —

Ljudje govorijo, da so tam žisele
divlje babe, in da so vsakega
mimo gredočega sloville, in ga
pod nogami zgačkale. Potem
so mu pa dale neko jed, da je
zaupal. Konec jim je ^{morel} mogel dva
cepiti. —

Bil je tudi nekdanji gvit fantin.
Ta je nekdanj, nekdanj je z blizo
omenjene vatlina gvit fantin.
debel hrast cepil. Jmel je le
eno zagozdo in ni mogel hrasta
razklati. Čatoraj pokliče
divlje babe naj bi mu poma-
gale. Vtaknite prste, utaknite
v razpoko, jim reče, da
hrast razkoljemo. Babe so

vtaknile, a Ali ko to store,
zdere on hitro zagozdo iz
hrasta ter zbeži. — V tega
časa so zginile babe od tod, le
pastirji pečejo še krompir v
njihovi peči, ter iščejo v njej
zavetja ob hudem ~~pomanjšanju~~ ^{ob kresu} uri.

VII. Na Kres.

^(Na Tolminskem, v kanalski gori)
Bilo je dan pred sv. Ivanom
Ivano je, da tisti večer ^{trajajo} denar
cvete. Pastirji priženejo že ob
sterih domu, da grejo z voli po
^{trajajo} kres. —

Čivil je na Mam breskem dva
najstletni pastir, kateri je ta
dan vola na paši zgubil. Ča-
lostan, da ne bo mogel kresa
zgati, išče zvečer vola ~~okrog~~ okrog.
Išče in išče, ali nikjer ga ni
bilo. Pozno v noči ~~ni~~ ⁿⁱ zaide

12. v malo z praprotom obravščeno
Dolino, kterej "Pocivalo" pravijo.
Kar izgleda vse belo pod nogami;
praprot je cvetel. Prestrašen
ne ve, kaj bi storil; nazadnje se
pa vendar forci ter sklonivši
se tje nekoliko bele reči in
jo skrije v črevelj. — (Kdaj postal
ne ves drug človek, vedel je,
kje je vol, poklical ga je, in bil
je pri njem. Vedel je, kje denar,
denarji cveteje, sel je in je se
svojimi starši skopal. Postal je
bogati človek, ali tisti denar
ni imel sreče. Rodbina je zopet
obojala in postali so zopet to,
kar je bil nekdajni pastirček.

VIII. Loca Lava in Drava.

Loca, Lava in Drava so se bile
zmenile, da nočejo več ^{doma} postati,

13
ampak da hočejo iti tje daleč v
Črno morje, kjer je neizmerno vode.
Odločile so dan za odhod, in ko
so se sprasljale spato, so rekle,
da tista, ki se prva zbudi, so
ostali dve pokliče, da bodo potvale
skupaj. Drugo jutro se Drava
prva zbudi, objube pa, ki so
jo bile zvečer sklenile, ni sklenile
spolnila. Lato, da bi prišla
pred nego ostri ^{in moč} noče jih zbuditi;
temveč sama se odpravi na
pot.

Čkmal po njenem odhodu se
Lava zbudi. Brzo pogleda, steli
se pri njej sestra, ali ne. (Ko pa
vidi, da Drave ni več, sata
njevoljna in odide brez, da bi
Lavo zbudila.

Nevolgo potem se Loca zbudi.

Ko pa ni nje druge vlc ne vglada
 se pjezi in noče iti ga njima
 v Brno morje, ampak napoti se
 proti tržaskemu morju in hiti
 s tako silo naprej, da celo gore
 prodere. Kdo dospe na mesto
 sedajnega Tomina, dere s tako
 silo kjer je bilo pa za onega
 časa jezero, na kar tudi železne
 kambe v robeh "nad Selščami"
 kažejo, vlije se skoz jezero in
 prodere pri sv. Luciji trieste
 gore, ki so zapirale tominsko
 jezero proti jugovzhodu. Jezero
 pa odpelje se sabo in dere
 s tako silo naprej naprej,
 da pride veliko pred v togo
 tržasko, nego sestriv v Brno
 morje. 12/1. 1868.

IX. Plesi kos!

(Na Tolminskem)

Plesi plesi roni kos!

Kak' bom plesal, ker sem kos.
 Kam si svoje skornje dal?
 Gubi sem jih dal.
 Kaj ti je dala tvoja guba?
 Gladko jabčice mi je dala.
 Kaj boš delal z jabčice?
 Kocica bom pilal.
 Kaj boš delal z kocica?
 Masice bom hranil.
 Kaj boš delal z masice?
 Masice bom hranil.
 Kaj boš delal z masice?
 Kolica bom nagal.
 Kaj boš delal s kolicice?
 Vozic bom narejal.
 Kaj boš delal z vozica?
 Kamnice bom vozil.

Kaj boš delal s kamneca?
 Cerkvico bom zidal.
 Kaj boš delal s cerkvico?
 Mater božjo bom notri hranil.

X. Tikel Mikel

Tikel Mikel daj mi konja!

Kaj bo s konca?
 Zival meh.

Kaj bo z meha?
 Hranil jab'ka.

Kaj bo z jabka?
 Dekli dam.

Kaj bo z dekle?
 Posla osinje.

Kaj bo s osinje?
 Kosnal salca.

Kaj bo z salca?

Magal voga.

Kaj bo z vazit voga?

Vozil kamence.

Kaj bo z kamence?

Zidal cerkvico.

Kaj bo z cerkvico?

Molil bom.

Kaj boš molil?

Kad bom žnal.

XI. Indija (Komanđija)

^{iz njegovega}
 Pod to besedo si ljudstvo (proti
 severu od Gorice) lepo in v svo-
 rodovitno deželo predstavlja,
 o kateri pravijo, kakor je Bog
 Abrahamu o Bo Palestini rekel,
 da se v njej cedi "mleko in med".
 V Indiji Komanđiji je le
 malo ljudi in ti žive med saboj
 kot bratje. Ker pa tam delati
 ni treba, se prebivalci te dežele
 le kratkorasiijo. V Indiji Koman-
 diji je večna pomlad in jesen,
 skupaj, ker tam ima drevlje

cvetje in sadje skupaj vse skupaj. Plise so tam narejene iz sira in sirovega masla, katero tam namesto apna rabijo, duri in okna so iz ~~slanine~~ slanine in pleč. Lese, to je vrata na dvo-rišče in na vrt, so iz samih klobas, presetovih reber splete, ne. In na vrtih je vse drevje polno sadja, da se veje sibijs, in drevje je nizko, da ni treba nanje plezati. V vrtih se nahajajo lepa naj lepši rožice proti kterim so naše le ~~smrdliške~~ smrdliške. Najsladkeji vino teče tam v potocih, katero pa malodko pije. Prebivalci pa gredo kositi le pod en griv, kjer je hladna senca. Andi sakajo naj boljših jedi, ktere se jim po griv

ki je se sirom in sladkanjem po-
tresen, doli valijo. Pod grivem pa
zvira studenec najboljšega vina,
proti kteremu je šampanjeve le
voda. To vino pijejo in pa jedo
najbolje struklje, ki se jim po
grivi doli privale. Ko se teh
naveličajo gredo zobati grozdje,
kterega posamezne jagode so
tako debele kakor jabel jabelka.

Prisel je nekda nekaj desetnik
(deseti brat) ki je zgubljeno srečo
po svetu iskal v Indijo koman-
dijo. Nekdaj pride nekaj desetnik,
ki (deseti brat), ki je zgubljeno
srečo po svetu iskal v Indijo
komandijo. Prebivalci ga kot
brata pozdravijo, in mu lepoto
cele dežele razkažejo. Dolgo časa
je pri njih ostal in je rujno vince
iz studenca zajemal. Tli pregrešil

se je bil v nečem in ga ^{tedaj} zapoli
 so^{to} v neko hišo zapoli; ker je pa
 njemu oir in airovo maslo dišalo
 je začel zid odjedati, dokler ga
 ni toliko snedel, da je lahko
 skozi prišel, potem je pa še ^{na} dva
 risčena lese raztrgal in vse
 klobase pojedel. Spretega so pre-
 bivalci spet v naše kraje pre-
 nesli. Ker je bil pa ravno
 popred nekoliko smokvic in ^{se} ~~se~~
 črešnje v žep vtaknil, so mu te
 ostale. Mesel jih je nekemu go-
 spodu, ki mu jih je dobro
 plačal in se je čudil, kako da
 jih v najhujši zimaj ima.

XII. Dobri mož i žena.

Tobič mlad, en lelih fant, ^(B. V. Novaki, okoliš.)
 Mlado čuo petnajst let
 Kobi si ^{želi} Iza ženo vzet.

Ljubi oče ljuba mat'
 Kl'ji hoč' te do to dat'
 Meni mar ni več gato,
 Samo, da je le do bom. —
 Blas je ženitva, dan steman,
 Rajalo je vriskalo.
 Vse okoli je pis kalo.

Pa prišel se mesec ni,
 Lačneta se praskati,
 Praskati in kregati,
 Eden, druga zmerjati.

Ona:

Ti boš vse ga pravil ded'e,
 Taj nis' ti hiši nič prinesel.
 Le en pin keli blo je vse;

Ptorgane si mel čevlje,
 Polpetnice, ^{Polpetnice}
 Plufce stare brez pete.

(Klobuk s' je visel dol po glavi,
 Tri sraje' so t' mankali ro kavi
 Lajb'e je stogan bil na pol,
 Drugo mel si vse okoli.)

On:

Koj s' pa ti prinesla, dobro vem,
 Ki se tako stimaš proti ljudem.
 Kiklo s' mela ven z pezdjoja,
 Burtok* stogan venka s* perja,
 Rute s' mela dve po pol,
 Ki panjav* bilo ni kolj,
 Skoraj gor s' b'la pozabila,
 Kuhanca je bila gajila,
 Skled'e in kotlos ni b'lo nič,
 Ti ga delat' nis' zanič.
 XIII. Otrōzja. (Z. Gorisko okolice)

Solnce seje, dež gre,
 Malin meje brez vode,
 Pometa dekla brez metle,
 Tetelnskač brez noge,
 Mojskra vira brez igle,
 Vse na svet narobe gre.

— — — — — Lj. parvka.

Burtok = firtok.

panjav = Lj. juh. dom. ni navaden

XIV. ^W Vesle - Palmsonarji.

Ljudje okoli Gorice vedo d nekkih
 stvari, katerim Vesle pravijo. Misli
 jo si od njih, da so kobile, ki od ed.
 najstih do polnoči brano vlačijo.
 Gredo pa ravno tako hitro in se hitro
 hitreje od vetra, in njih brana
 iskre kuje, da se že od daleč vidi,
 kadar gredo. Ki jim mogoče
 videti niti in kogar povozijo,
 vsega tako pokvečejo, da žive
 dni ni več zanič. . . .

2. ¹ Sam Palmsonarji se po vodah v
 sodah vozijo in strašno skripljejo,
 da se daleč odmeva. Vozijo se
 pa le po noči, da jih nihče ne
 vidi in navadno proti tisti strani
 ni proti kateri voda teče, in zato
 tudi niso vedno v istem kraju.
 Oni tudi ljudi, ki po nesreči

utonejo, poiščejo in jih potem ok
shranijo, in taki utopljenici posta
nejo potem Salmonsorji.

2

Salmonsorji, kakor drugi vedo,
žive v vodi in imajo za klobuke
železne lonce. Po dnevi so le v
globocinah skriti in le po noči
se vrh zem vode prikažejo; in
gato je tudi nevarno se po noči
kopati, ker človeka oni radi
ukradejo. Oni shranjujejo utopljenice,
ter je pod vodo zakopljejo.

XV. Tujiica mavica.

Tujiica mavica!

Kje si ti bila?

V Penpetru pri vodi teti.

Kaj si tam delala?

Tujiico zibala.

Kaj ti je dala?

Pisano jabcico.

Kam si jo djala?
V pisano skrinjico.

Kje je ta skrinjica?

Lekira jo je zsekla.

Kje je ta ta i'kira?

V grom je zletela.

Kje je ta gromič?

V ognju je zgorel.

Kje je ta ogenj?

Voda ga je pogasila.

Kje je ta vol vada?

Volk jo je popil.

Kje je ta volk?

Volk ga je onedel.

Kje ta je ta volk?

Tam pa gori leti

K se vse za njim premeta

20/1 1868.

Anton Segan.